

Cuprins

„Îndumnezeirea” omului, P. Nellas și conflictul antropologilor (DIAC. IOAN I. ICĂ JR)	5
--	---

Notă asupra ediției	49
-------------------------------	----

*

Cuvânt-înainte al autorului	53
---------------------------------------	----

I. „CHIP AL LUI DUMNEZEU” ȘI „HAINE DE PIELE” O INVESTIGAȚIE ÎN JURUL UNOR PUNCTE CENTRALE ALE ÎNVĂȚĂTURII PĂRINȚILOR DESPRE OM ȘI DESPRE RELAȚIA BISERICĂ–LUME

A. „Chip al lui Dumnezeu”	59
-------------------------------------	----

1. Omul, chip al Arhetipului: „chip al Chipului”	61
--	----

- Constituția hristologică a omului
- Destinul hristologic al omului
- Obârșia în Hristos a omului
- Ontologia iconică a omului

2. Arhetipul omului: Logosul întrupat	70
---	----

- „Introducerea Celui Întâi-născut în lume”, sfatul mai înainte de veci al lui Dumnezeu, independent de cădere
- Destinul originar și permanent al omului, independent de cădere: îndumnezeirea
- Îndumnezeirea omului, hristificarea lui

B. „Haine de piele”	77
1. Conținutul antropologic general	78
— Ce sunt „hainele de piele”?	
— Caracteristicile fundamentale ale „hainelor de piele”: mortalitate, biologicitate, iraționalitate, materialitate, cugetul cărnii	
— Veșmântul țesut de Dumnezeu și „hainele de piele”	
2. Transformarea puterilor „chipului lui Dumnezeu” din om dinainte de cădere în „haine de piele”	85
— Destinul original al omului: unificarea „prin buna întrebuintare a puterilor naturale” a universului sensibil și inteligibil și oferirea acestuia lui Dumnezeu ca El să fie „totul în toate”	
— Refuzul de către om a acestei opere naturale a lui	
— Supunerea omului lucrurilor sensibile și geneza patimilor	
3. Caracterul dublu al „hainelor de piele”	90
— Intervenția milostivă a lui Dumnezeu în procesul căderii puterilor naturale în „haine de piele”	
— Transformarea parțială în remediu de către Dumnezeu a pedepsei pe care o impune omului dreptatea creației	
— „Hainele de piele”, efect natural al păcatului și dar al lui Dumnezeu	
4. Dimensiunile antropologice și cosmologice ale realității duble a „hainelor de piele”	94
— Moartea: efect natural al păcatului și capăt al lui; mijloc de omorâre a stricăciunii și de introducere a omului în chimia creației pentru învierea ei	
— Legea: legea păcatului și legea lui Dumnezeu, dar al lui Dumnezeu pentru desființarea legii păcatului	
— Căsătoria și nașterea biologică: așa cum le cunoaștem azi, efect al păcatului și binecuvântare a lui Dumnezeu; ciclul vicios „plăcere–durere” și depășirea lui prin zămislirea și nașterea lui Hristos; nașterea biologică și spirituală	
— Celelalte funcții ale vieții: scindarea prin păcat a „rațiunilor” și „naturilor” creației, dezorganizarea ei; activitățile culturale, productive și sociale ale omului după cădere: efect al păcatului și binecuvântare a lui Dumnezeu	
C. Consecințele teologiei „chipului lui Dumnezeu” și a „hainelor de piele” asupra relației Biserică–lume	115
— Biserica judecă lumea în autonomia ei; autonomia ca închidere în „hainele de piele” și stricăciune și refuz al naturii iconice a omului și lumii în centrul păcatului și sursă a problemelor umanității pe care o închid definitiv în stricăciune	

- Biserica afirmă lumea și „hainele de piele” neautonomizate ca daruri ale lui Dumnezeu pentru organizarea vieții omului și mijloace de realizare a menirii [predestinării] originare a omului
- Sarcina teologiei creștine actuale: discernământul duhurilor și zidirea cu materialul lumii eliberat de autonomie a Trupului lui Hristos astăzi

II. VIAȚA SPIRITUALĂ A OMULUI ÎN HRISTOS

STUDIU ASUPRA ANTROPOLOGIEI HRISTOCENTRICE

A LUI NICOLAE CABASILA

1. Premisele vieții spirituale: mântuirea în Hristos 128
 - Diferența naturală între Dumnezeu și om, păcatul și moartea: obstacole în calea trăirii vieții spirituale
 - Suprimarea acestor obstacole în trupul fericit al Domnului și revărsarea Duhului
 - Realizarea integrală în Hristos a existenței iconice originare a lui Adam — „omul adevărat și desăvârșit l-a arătat cel dintâi Hristos”
2. Natura vieții spirituale: viața în Hristos 133
 - Viața spirituală unită cu Dumnezeu sau viața lui Dumnezeu în noi
 - Adam și Hristos, „tipuri” ale omului vechi și nou
 - Simțirile și funcțiile spirituale ale omului nou, simțiri și funcții ale trupului lui Hristos
3. Trăirea vieții spirituale: hristificarea omului prin comuniunea cu Hristos 138
 - Hristificarea existenței omului în Botez
 - Hristificarea mișcării omului în Mirungere
 - Hristificarea vieții omului în Euharistie
 - Hristificarea minții și voinței omului
 - Trăirea plenară a vieții spirituale, „datorie comună tuturor creștinilor”
4. Roadele vieții spirituale: transfigurarea creației în trupul lui Hristos ca Biserică 155
 - Amestecul creatului și necreatului
 - Tainele, prelungire în timp a lucrărilor trupului lui Hristos
 - Biserica, creația altoită pe Hristos, vivificată de Duhul și reconstituită sacramental
 - Umanism teocentric
 - Organizarea concretă a Bisericii ca organism văzut: în Euharistie, în jurul episcopului, a jertfelnicului și moaștelor martirilor
5. Trupul cosmic al Mântuitorului Hristos: transformarea eshatologică a universului 167

III. CADRELE ANTROPOLOGICE ȘI COSMOLOGICE
ALE UNIRII CU DUMNEZEU
STUDIU ASUPRA RÂNDUIELII CANONULUI MARE

1. Cadrele cosmologice	171
— Reconstituirea liturgică și depășirea timpului și spațiului	
— „Prefacere” și „transformare”	
— „Trecere”, aici și acum, de la timp la veșnicie	
2. Cadrele antropologice dinainte de cădere	179
— Existența persoanei umane create în Dumnezeu	
— Veșmântul inițial al omului: harul, „haina țesută de Dumnezeu”	
3. Cadrele macerării	180
— Căderea, autonomizare a omului	
— Consecințele căderii: nu pedepse ci efecte naturale	
— Calea dezorganizării organismului psihosomatic al omului	
— Dramă și „tânguire”	
4. Cadrele întoarcerii	188
— Implorare	
— Treptele „revenirii” și „apropierii”: cunoașterea de sine, făptuirea, contemplația și nepătimirea	
— Iertarea, „comuniune a Împărăției lui Hristos”	
5. Deznodământul dramei	194

IV. TEXTE PATRISTICE

1. Sfântul Irineu al Lyonului, <i>Adversus Haereses</i> IV, 38, 1–3	199
2. Sfântul Grigorie Teologul, <i>Oratio</i> 45, 7–9	201
3. Sfântul Grigorie al Nyssei, <i>De virginitate</i> 12–13	204
4. Sfântul Maxim Mărturisorul, <i>Ambigua</i> 43; 21; 42	208
5. Sfântul Nicolae Cabasila, <i>De vita in Christo</i> VI	217
6. Sfântul Nicodim Aghioritul, <i>Apologia</i> V	220
7. Sfântul Ioan Damaschinul, <i>Dogmatica</i> II, 12	231

V. NOTE